

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Helyben:
 Egy hónapra 86 kr. (70 fillér.)
 Három hónapra 1 ft. (2 kor.)
Vidékre postán:
 Egy hónapra 90 kr. (74 fillér.)
 Három hónapra 1 ft. (4 kor.)
 Hat hónapra 1 ft. (8 kor.)

ELŐRE

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Zöldfa-utca, 32. szám.
 Zöldfa-utca és Nagypiac-tér sarkán.

Felvilós szerkesztő:

KUNBÉLA.

Eltörlik a szegyéntörvényt. — Megpofozott milliomos.

Szervezkednek a tanítók.

Nagyvárad, okt. 9.

Az abautornamenei tanítók ama korszakalkotó jelentőségű határozata, a melylyel acélerős szervezetté való tömörülésre s a szociáldemokratikus irányzathoz leendő csatlakozásra hívják fel kartársaik összességét, hatalmas szó társadalmunk szívéhez. Hatalmas és realiszó, a mely kiemellettül, a rombolás és alkotás markáns erejével vág az elevenébe a hamis, megdőbentően elavult, a visszafordulásban számalmasan konzervatív szociális rendszer minden egészséges tendenciát fölemészlő malochjának . . .

Mert vizsgáljuk csak teljes tárgyilagossággal, a modern kritika szemüvegén ezt a kicsinynek látszó mozgalmi tünetet és tekintünk el egy pillanatra ama silány gondalmaktól, a melyekkel a magyar tanítóság eme csekély töredékében uttörő kezdeményezésével szemben a babonások részéről találkoznak.

Azt az utat, a mely az értelmiséget a szociális eszmék szférájában, a kristálytisza felfogás bázisára, az evolúció igazságába, egyzövval az új, minden salakoltó megzisztító modern kultúrásadalmi rendszerbe bevezetni hivatott, azt az utat számos oldalról török, idomítják a reakció mohos bástyái fölött. Az anyagi és a szellemi kultúra munkásainak ezrei és százezei szervezetteké alakulnak, hogy a sztaggolt erők egyesítésével harci sorompóba lépjenek a buta, előcskult tévtanok megdöntésére. S a jelszó, a melylyel a csatarendek az egész világon — nálunk sajnos, elég későn — megindulnak, epenséggel nem hivó bíravg okozta gyűlölködés, hanem ellenkezőleg, arra a fontoséges alapigazságra vezet vissza, amely azt mondja, hogy csak az ember ér valamit, aki dolgozik. Igenis, ez az igazság, amely igazság marad még akkor is, am kor a reakcionárius sötétség ermedtségében sinylődő kalózái a legelkeseredettebb rugdalózással igyekeznek a realiszó axioma — reájuk nézve fájdalmas — nyomása alul menekülni, vissza-vissza dobos patkányodukba.

Csak az az ember ér valamit, aki dolgozik. Aki tud és akar dolgozni. Dolgozni az izmok keménységével, az agyvelő hatalmával, a jellem becsületes szilárdságával, az akarat kitartó erejével.

S hogy mennyire meddő az alkultúra kitartottjának minden igyekvése, amelylyel ezt az axiómát lecafólini igyekeznek, azt megmutatja maga az élet, a radikálizmus térhódító előnyomulása a társadalom fejlődés, haladás rétegeiben.

Az embéri látóker őlesbedését lassankint kezdő belátni az ugynevezett értelmiség is. A hamis prédikátorok és a benyességben megrögződött herék kirtítását az elnyomott osztályok kiáltó szóval követelik. S hogy a szónak fogantaja legyen, megindul az erők koncentrációjának, a szervezkedésnek purifikáló munkája minden téren.

De naiv ember, aki úgy véli, hogy azon a ponton a jelenségek pusztja konstataciójával meg szabad állnunk.

Nem csoda, ha kulturánk eddig posványban sinylődik az egészséges kultúra láplálója az egészséges szellem. Mert amíg egy avult, butító szellem kezei-be szabadon ki van szolgáltatva a fogékony, puha gyermek-agy a cöletésnek, a babonának, — ami vagy tudatlanságra, vagy őrltségre vezethető vissza — addig ne várjunk az iskolától egész embereket. Addig az iskola nevel ugyan, de nem az életnek, csak az iskoláinak.

Nos, hát ez az ősi rendszer el fog tűnni, el fog pusztulni nyomtalanul . . . A látóhatáron már derengeni kezd az új, a szabad jövőnek hajnala . . . A nép nevelői ime meglették az első lépést, hogy a nagy jövővel új, szabad szellemnek kitarják a népevelő intézetek kapuit . . . Nagyon helyesen! Az igazi kultúra napvilága abban a történelmi pillanatban ébreszti föl a tepsedőből az emberiséget, amikor a roskadozó katedrón — is elfoglalja a gonosz reakció megmetyéyzett konkolyhütnöinek helyét: a nagy megújodás, a tiszta szociális-szabad-elvliség.

k gy.

Eltörlik a szegyéntörvényt.

A nemzetiségi iskolák.

A képviselőház ülése.

Budapest, október 19.

(Telefontudósítás.) Tizenegy órára töztek ki a máti ülést, de negyed tizenet órákor smesen együtt annyi képviselő, hogy meg lehetne nyitni. Olyan kevés igazolmány bízta a mai napirend, hogy azért nem tartják érdemesnek a törvényhozók szükíteni a kényelmökön. A kormány tagjai közül Polányi Géza van jelen az ősterebenben jóval a megnyitás előtt és vigan adja a honnöröket.

A megnyitás

Justh Gyula valamivel fél tizenöt óra előtt elfoglalta az előki székét. Hitelesítették a jegyzőkönyvet aztán az elnök át tért az előterjesztésre. Aztán közölte, hogy a miniszterelnököt átratót kapott, melyben felhívja, hogy tegye meg a Rákóczi-megnyitási elszavelt dolgában az előterjesztést. A multkor határozat kiegészítésül javasolja, hogy e hónap 26-tól 31-ig a Ház ülést ne tartson, hogy gróf Zichy Jenő vezetésével László és Cserepoch János képviselőket bizza meg az új, hogy a hamvak Orsovától a temetésig kísérik és fölkeri a képviselők a közül azokat, akik a duszóságban részt akarnak venni, hogy az előki hivatalban jelenkezzenek. (Helyeslés).

Az elnök szót arról is, hogy Késmárc külön meghívta öncépre a Ház és kéri, hogy azon minél többen vegyenek részt a Ház. Hódmezővásárhely város kérvényt adott be a nemzetiségi igazságszok megalkadályozására. Kiadták a kérvényi bizottságnak.

A Rákóczi-törvény.

Wekerle Sándor: H. Rákóczi Ferenc emlékére hozott törvényjavaslatot terjeszti be a Háznak. (A Ház tagjai felállának). A király hozzájárul a nemzet ődjához, (Éljen) Kivánatos, hogy mikor a szent hamvak az ország határát érintik, akkor a javaslatból törvény legyen s ezért kéri annak sürög létárgyalást. Megjegyzi, hogy a javaslat indokolást nem kíván. (Éljen).

Az elnök: A javaslat kiadtatik sürög létárgyalás végett az igazságszoki bizottságnak. (Az igazságszoki bizottság nyomban visszavomul a javaslat tárgyalására).

Több bíráltóztartási szüddó jelentésének tudomásul vétele után

következett a napirend megállapítása. A legelőzelebbi ülés szombaton lesz, amelyen az iparfejlesztési javaslatot és a mentelmi ügyeket tárgyalják a fölvissalás; az interpellációs és indítványkönyvet.

Apponyi válaszal.

Gróf Apponyi Albert válaszal Petrovics képviselő interpellációjára Lukács Györgynek a népiskolák dolgában kiadott rendeletei iránt. A képviselőház bizonyos dolgoktól eltiltotta a törvénytelen kormányt, de ez a határozat nem vonatkozik népokoltási kérdésre. Különben a rendelet intézkedését helyeseknek tartja és legelőzelebb noveláris uton fogja rendzeni a kérdést. (Helyeslés.)

Petrovics István: Ha egy kormány törvénytelen, akkor annak minden intézkedg törvénytelen.

A képviselőház a miniszter válaszal tudomásul vette.

Gróf Apponyi Albert bejelenté, hogy a báró Bánffy Deszö a naszdóli iskolái őstörtéjé alap ügyében beadott interpellációjára ma nem válaszolt, mert nem volt elég fizikai őrje a beérkezett iratok áttanulmányozására. Eljelen válaszal báró Bánffy Deszönek másik interpellációjára a Manequin Miklós marosvásárhelyi görkel, főesperes fejelemi ügyében. Maneguntint állásától elmozdította. Az ítélet jogerős is vált. Feladata most már a szóiónak csak egy, hogy azt vizsgálja föl, vajjon a törvénytelen és szabálytalan, de utóbb korrigált eljárás során szenvedette Manequin anyagi sérlemt.

Báró Bánffy Deszö: A kultuszminiszter válaszal tudomásul veszi.

Gróf Apponyi Albert válaszal ezután Vily Ferenc interpellációjára, az állami tanítóknek az állami tisztviselőkhöz közé való sorolás tárgyában. A kormány foglakozik a tanítók anyagi ügyének rendezésével. Azt azonban nem gérheti, hogy a szolgálati pragmatika tekintetében még ez évben módosítást. Ami a fizetés javulást illeti, erre vonatkozálag már az 1907-iki költségvetésben is történt némi intézkedés. A nem állami tanítók helyzetének javulása tárgyában is érintkezésbe lépett a pénzügyminiszterrel.

Öngyilkos sikkasztó.

A pazarlás áldozata.

Egy volt nagyváradai huszártiszt tragédiája.

Nagyvárad, október 19. (Saját tudósítónktól.)
A tegnapi számunkban már megemlékeztünk arról a szerencsétlen sikkasztóról, amit Sréter Károly, volt nagyváradai huszártiszt követett el. A sikkasztó hivatalkókat még huszárfőhadnagy korából nagyon jól ismerték Nagyváradon. A korzó népe előtt népszerű volt az elegáns ruházatu felöltés szép katonatiszt. Kedvelt alakja volt a nagyváradai társaságoknak is, mert kellemes társalgás, könnyed galaválós modora jó ajánlólevél volt számára minden szalonban. A nagy költekezés azonban nyakát szegte a nagy lábon élő Sréternek, le kellett vennie a díra egyenruhát, s így került el azután Nagyváradról Zomborbába, ahol városi alszámvívó lett.

A nagy sikkasztás részleteit a következők jelentik tudósítónk:

Az egyik zombori bankfiókban Sréter 28 100 korona értékben váltókat helyeztet el. Ezeket a váltókat hamisítva volt a zsrának aláírása. Minthogy az egyik, a váltóon szereplő jótálló, Jakobsics Antal időközben eladta ingatlan végondónagy egy részét, a banktiszt tulajdonosa azt követelte tőle, hogy még egy jó aláírást szerezzen. Sréter (előjárnálunk egyik barátjának, Konyovits Antalnak aláírását. A bankár megérdekezte Konyovitsot, vajon adja fogja-e írni a váltókat, mire az kijelentette, hogy nem fogja azokat aláírni. Sréternek tudjuk dacára bétőlni átadta a váltókat Konyovits aláírásával. A váltók elhelyezésétől értesítve től mind a két jótálló — ez akkor kiült, hogy nemcsak ezek az aláíráások hamisak, hanem ugyancsak az összes forgalomban lévő váltói hamisított aláírással vannak ellátva. S éter tegnap délelőtt értesít a dolgok ilyen fordulásáról. Eléplezetése végtelenül megdöbbentette és ebben a rettenetes lelkialapötában valószínűleg öngyilkosságra határozta el magát.

A rendőrség ennek megtettik ellene a bünyvdi fölmentést. A rendőrség rögtön kereste a lakásán. Egész éjjel kutatott a városban barátainál és ismerőseinél, de nem tudta megtalálni és elfogni. Csaldáját és hivatalkóit, Heintz Kálmán városi főszámvívó még az éjszaka folyamán kihallgatták a rendőrség, de ezek nem tudták holléteiről felvilágosítást adni.

Előtte előt Sréter levelet írt Konyovits Antal barátjának, akinek nevét a váltókra hamisította.

Leveleiben ezt írja:

— Nem vagyok olyan becsületlen, amilyennek gondolok. Inostalomban fel foglak megtagadni mindenked magyarázatát.

A rendőrség még nem nyitotta ki az általként főkjárt s így senki sem tudja, hogy mi van abban.

Hivatalában az iróasztalban két levelet találtak. Az egyikben az imént említett asztalkóknak kulcsa volt, a másikkban pedig a következő címűs áll:

Nagyasság Halm Ervin urnak Zombor. Halálom után kézbétesendő! Még nem bontották föl ezt a levelet sem, de a külső címzésből nyilvánvalónak látszik, hogy a szerencsétlen 38 éves ember öngyilkos lett. Igen valószínű, hogy a város közelében követte el az öngyilkosságát.

A rendőrség nagy erélyvel végzi ebben az irányban a nyomozást. Egyébként kiadták már ellene a közzé levelet is, mert nem lehetetlen, hogy szökésben van és az öngyilkosságot a hatóságok félrevetése céljából emlegette.

Sréter Károly, akinek az apja is öngyilkos volt s így némileg terhelt családból származik, nejein kívül négy kis gyermekét is hagyott hátra. Csaldája a hamisítások kiderítése után elutazott Zomborból.

Iparosok a kormány ellen.

A balesetbiztosítás bajai.

Tiltakozó gyűlés Nagyváradon

Nagyvárad, okt. 19.

(Saját tudósítónktól.)

A nagy vívmányként szerzhirdetett balesetbiztosítási törvényjavaslatot minden vonalon elégtelenség fogadta. Elégideitlen vele a munkásosztály, perhorroszájként intézkedését az orvosok s most a munkások is harcsoiba lépnek ellene.

Nem tudjuk milyennek a sérelmei a kisiparosoknál radikálisnak e a vele szemben támasztott követelések, avagy reakciók, az azonban bizonyos, hogy a tervezett pártos rendszer nekik sem használ semmit sem.

A régi képviselői rendszer fenntartása nekik is csak előnyükre válik s ennek a követelésnek kell érvényre jutni a vasárnap gyűlésükön is.

A terhek miatt azonban 'nem lehet okuk passzra, mert hisz ék mégis inkább elbuják viselni a járulékok feladását, mint a munkások akár ébérbelül alig telik meg a mostani beteglegyűjőjárulékokra is. Az ipartestület előjárósága a 'következő felhívásban szólítja fel az iparos polgárokat a balesetbiztosító törvény elleni tiltakozó gyűlésre.

Felhívás az ipartestület kötelekhez tartozó iparos polgárokhöz! A nagyváradai ipartestület 10 órákor a vasárnap délelőtti 10 órákor a tiltakozó órtányu nagyteremben rendkívüli közgyűlést tart, melynek egyedüli tárgya, az előjáróság előterjesztése, illetve határozati javaslata, a beteglegyűző pénzintézetek és a munkás balesetbiztosítás ügyében az országgyűléshez már benyújtott törvény javaslatban foglalt, a kisiparosságra rendkívüli sérelmes és elviselhetetlen megterhelési tervek megváltoztatása tárgyában felkérve országgyűlést képviselőinket,

sérlelmeknek a törvényhozásból leendő előterjesztésre, kívánalmink támogatására és kiegészítésére. Felkértenk az ipartestület kötelekéhez tartozó iparos polgárokat, hogy tekintettel azon súlyos és elviselhetetlen az iparosokra rá erőszakolódó terhekre, melyek ezen törvényjavaslatban már tervezetbe vettek a most annak megváltoztatása érdekében tartandó rendkívüli gyűlésen multhatatlanul megjelenni sziveskedjenek. Kélt Nagyváradon az ipartestület előjáróságánál, 1906. évi október hó 18-ik napján tartott üléséből, Bertsey György ipartestületi elnök, Jankovich János ipartestületi főjegyző.

A falu piócája.

Elítélt uzorász.

Milyenok a bankok?

Nagyvárad, okt. 18.

(Saját tudósítónktól.)
Dombova biharmegyei községének lakói egytől egytől földhözragadt szegény emberek. A szántó-vető emberek közös átka őket is sújtja. A ve-rejtelkes nyári munka után a téli nélküzelések következnek. Szorítja őket az adó terhe, a tavaszi magvetés gondja, a lakás és élelem hiányos volta. Természetes hát, hogy a tél nélküzelésében minden utolsó a falu uzorászához vezet, aki azután általában kibanasítja a hozzáférdezők szorult helyzetét ilyen uzorász volt Andru Toma dombovai lakos is, aki ellen körülbelül harminc rendbeli uzoraszóvást emelt vándat a királyi ügyészség. Andru egy-másra osztogatta a 20—30 forintnyi kölcsönöket, amiket azután rebbent kamatot szedett. A szegény emberek nagybörbész az adó nyomozást gondját akarták a felvett kölcsönnel elosztani, de igénybe vették Andru segítségét akkor is, amikor a tél hidege ellen akarták lakóházukat biztosítani, vagy pedig a tavaszi magot elvetni.

Ilyenkor azután lekötötték a kamat fejében a jövő évi termésüket, egész jövedelmüket.

A lelketlen pióca bünpört két napon keresztül tárgyalta a királyi törvényszék Bóhm Jenő dr. elnökele alatt.

A vádhatóság képviselője Virág Béla dr. volt, míg a védő szerepét Rádli Ódon látta. A tárgyalás 31 tanu volt beidőve, akik mindnyájan Andru áldozatai.

Csodálatos dolog, hogy az összes sértettek egybehangozan azt vallják, hogy Andru Toma valósgos jó le-vőjűk volt, mert válságos helyzetükön segített kölcsönével. Az Andru-nak fizetett kamatokat teljesen méltányosnak találják, mert ugyanmó-ják, a bankok által szedett kamatok és költségek sokkal nagyobb ösz-szegre rugnak, mint amilyet Andru szedett kamatképen. Elmondják, hogy a vidéki pénzintézetek azonnal fiskálishoz utasítják őket, a legeseklyebb kölcsönti vagyonkijukra betáblázák és annyi más felesleges költséggel

terhelik meg őket, hogy sokkal nagyobb kiadást okoznak nekik, mint a legvérszomjasabb uzorász, Eppen ezért nem is kívánják, hogy vissza-terítsék nekik a kamatokból azt a részt, ami már uzorának megy.

Virág Béla királyi ügyész sértetteknek éppen ezt a naiv vallomá-sát ragadva meg kifejté azok szorult helyzetét, amelyet lelketlenül kihasznált azután Andru Toma.

Rádli Ódon védőbeszéde után a bíróság ítélehozzalára vonult vissza, hogy meghozza a következő ítéletet.

Andru Toma büns husz rendbeli uzoraszóvásban, amiért is el-ítélik négy hónapi főtágra és négy-ezer korona pénzbüntetésre, vala-mint az összes felmerült bünyűgyi költségek megfizetésére. Az ítélet ellen a vádlott, valamint az ügyész fellebezést jelentett be.

H I R E K.

• Bizottsági ülés a város-házán. Ma délután három órára a városháza bizottsági ülésüstermében Nagyvárad város törvényhozásgá-nak közlekedési és szépfátyú bizott-sága ülést tartott. Az ülésen Ko-m-lóssy József városi tandócs elnök, kivülé még a következők voltak jelen: Hoványi Géza, Markovits Rósa, Heller Éde, Bozók Béla, Rendes Vilmos, Rimanóczy Kálmán, Beczák Lajos, Schwartz Izidor, Gerz Armin, Köszeghy József, Baróthy Ákos és Juricsák Barna. Az első tárgya egy új utca nyitási engedély kérése volt. Rádli Ódon ügyvéd már régebben kérészt nyújtott be a városi tanácshoz az iránt, hogy adjanak engedélyt egy új utca nyitására, amely a Teleky-utcaból a Bóthy-utcaig torkolna és a Radó telken menne keresztül. A ter vörösrendezési szempontokból oly figyelemre méltónak mutatkozott, hogy a bizottság egyhangúan az engedély kiadása mellett foglalt állást. Szó volt még a Vám ház-utca szabályozásáról. Kimondották elvben, hogy a Menház-utca a Vámház-ut-cáig meghozhatják és ebből kifelé nyitják meg a Liget-utát. Ezután Sztaril Ferenc építési ügyét tárgyalták és ezzel az ülést véget ért.

• Nagyvárad alapítványa. Nagyvárad város tandócs négyezred koronás alapítványt tett a kolozsvári siketernémi intézeteknek céljaira, Szvacsina Géza Kolozsvár polgármestere a mai ártutáiban értesíti Rimler Károly polgármestert, hogy a ház közönséget írtvett alapítványból 390 koronát, Szalgyi Julia alapítványhoz, 80 koronát pedig Nagyvárad ágyalványhozhoz esotaltak. Egy tehát Nagyvárad alapítványa ösz-szetért 2997 korona 8 fillért tesz ki.

• A villamos vasút télen. A nagyváradai Villamos Vasút igazgatósága bejelentette Nagyvárad város tanácsának, hogy a tél hónapokban a Szent László-tér—Bé-dey kert vonalon a villamos kocskit

csak a Rulikovszky-utig fognak közlekedni. Indokolt azt hozza fel a vasút igazgatósága, hogy a tél folyamán a Rédey kerbe nem igen járnak az emberek és így a Rédey kertig a kocsiknak felesleges mennök.

*** Elítélt élelmiszer hamisítók.** A rendőrkapitányi hivatal a mai napon megkezdte a piaci vizsgálatát aikalnál Berezcky Lajosné szentjánosi és Kiss Zsuzsánna szaldobányi lakosoktól egy-egy koságyanus tojást foglalt le. A tojásokat az orvosi hivatal által lámpával megvizsgáltaivan, kivétel nélkül mind teljesen romlottaknak, élvezhetetleneknek s így ártalmassáknak találta. A megindult vizsgálat kiderítette, hogy a romlott tojásokkal Hirsch Malinás tojáskereskedő Sacsavay-utca 78. sz. alatti lakása árasztotta el a piacot Berezcky Lajosné és Kiss Zsuzsánna és még több ismeretlen vevőre elárusított által. Hirsch pedig vizsgálat Berezcky Adolf Körös-u. 18. szám alatt lakó női szabóól szerezte be tojásleszletét, mintegy 3600 darabot. Schwartznak Szohodol Lázár községében lakó öccsére Schwartz Ignác küldte be a romlott tojásokat. A kapitányi hivatal Hirsch Malinás raklárán valamit a fenn nevezett két asszonynál talált tojásleszletet elkobozta. Hirschet és Schwartzot fejenként 100 korona pénzbírtalattára, Berezcky Lajosnéét és Kiss Zsuzsánánét pedig fejenként 25 korona pénzbírtalattára ítélte. Ez alkalommal figyelemzette a rendőrkapitányi hivatal a tojásárusokat, valamint az összes élelmiszer árusokat, hogy napnap után a legszigorubb ellenőrzési szemlék tartatnak s a romlott tojások valamint a romlott és hamisított élelmi czikkék árulói és forgalmazói hozzá el a hatóság mindannyiszor példás szigorral fog eljárni.

*** Émlékosztásunk régjéről.** Ma érkezett meg érkezett meg Nagyvár városokhoz Ugocea vármegyé árára, melyben magyaria Nagyvár városának törvényhatóságát a vértanú halált halt Perényi Zsigmond bároszobránál október 24-ikén Nagyszőlősi ósán ültetendő leleplezésre, Nagyvár város külföldiségileg fogja magát közzéveteltet a szoborleleplezésen és hogy kik lesznek a külföldiség tagjai arról legközebb fog a támas dönteni.

*** Székhelyesség a millió örökséggel.** A rendőrséghez mai napon vázashírdéyes levél érkezett, amelyben egy Örvényi Ottó nevű budapesti lakos erősen tudakozdik bizonyos, állítólag a braziliai Buenos Airesben elhalálozott Schmidt János felől. A különös levél írja egy Buenos Airesből állítólag Nagyvárra küldött átirat iránt is érdeklődik s végül kifejti, hogy ő alighanem rokona illetve leszármazottja az elhunytaknak, Ungyancsik mai napon Waidhofenből (Alsó Ausztria) is érkezett egy német szövegű levél, a melynek Winkler Ledó nevű írja szintén az elhunyt Schmidt János buenos-airesi utóéletnyes hozzátartozóit kutatja. Minthogy a rendőrség eme két levél megótt ismét valamelyes millió örökség meséjét s ennek révén meg-

indulandó szédülést sejt, a leveleket áttette a budapesti rendőrséghez Örvényi Ottó ur kitérőnek puhatólása végett.

*** A bérköcsik szemléje.** November hó 7-ikén és 8-án fogja megtartani a 6. és 7. Armin rendőrkapitány a bérköcsik fölötti szokásos szemlé. A szemle a jelzett napokon reggel nyolc órástól kezdődőleg fog lefolyani a fővárosban. A szemle, mely minden minden városban nélkülözhetetlen, különösen a bérköcsik tisztaságára, járatosságára fog kitérjedni.

*** A népkönyha jótévi.** A népkönyha céljaira adakoztak utjabban W. és K. utca 10. kor. N. N. 10 kor. és K. J. 10 kor. és Gullmann Ignác ur Szafárdról 8 kor. A 10 szón adakozókhoz halás köszönőét nyújtotta a népkönyha egyes elnökeje öz. Kurlander Kálmán.

*** Mozgalom a hótörés zárára érdekében.** A 7 órai záras érdekében megtartott nagygyűlés által megválasztott szervező bizottság a következő memorandumot küldte szíjjel a kereskedőknek. A memorandumnak rendelj, meglesz a kívánt eredményre.

Tisztelet Főnök ur! Amíg az utóbbi 10 estendőben a munkásosztály helyzete ugyiszlán évről-évre javult, addig a kereskedelmi alkalmazottak helyzetéről éppen az ellenkező mondható el. Különösen áll ez a zárást és nyitást illetőleg. Főnökönk ugyancs erre a térrre is kitérjettették a versenyt, s ma már a minél jobkorábbi kinyitás és a minél későbbi bezárás verseny tárgyát képezi. Az esti zárástól a reggeli nyitáshoz egyes főnökök elg afnak alkalmazottaink anyai időt, hogy tisztá fardalmainkat kipihenhesseék. Pedig ha valamelyik társadalmi osztály joggosan nek munkaidő rövidítést úgy a kereskedelmi alkalmazottak osztályára is, mert míg az egyes ipari szakmáiban ma már 9-0 és fél óra munkaidő rendelkezés áll, kereskedelmi alkalmazottak 12-16 órák kell, mintek a főnök urak is jól tudják, — olyan munkaidő eltölténi mely nemcsak fizikai erőt vesz igénybe, hanem szellemi erőt is. A zárára rendszertelenség ma már régóta fogva legnagyobb elégedetlenségünk forrása ha eddig ezen nagy seregmunkás orvoslására nem kerestünk eszközöket, tettük főleg azért, mert biztunk a főnökök humánitásban s töltök kosak, ugyiszlán mindent várunk. Azon reményben hogy a zárára rendszerének kérdése bárács uton is elintéztést nyerhet, kísérjük az igen tisztelet főnök urat, miszerint a 7 órai zárást a maga részéről támogatóni és ezen ügyben Önndel megjelenő határsértésnek irásbeli nyilatkozatot adni sziveskedjék. Tisztelettel a kereskedelmi alkalmazottak nagygyűlése által megbízott szervező bizottság.

*** Magánintézmények családi estélye.** A nagyváradi magánintézmények egyesülése ma este fél 9 órakor az egyesített helyiségében családi estélyt tart, melyre a tagok és azok családjaik auton hívattak meg. A rendezéséget ötletes programot állított össze.

*** Nagyvár ad a magyar ipartör.** Szentes város törvényhatósága a legutóbbi közgyűlésén elhatározta, hogy az összes szűkeket, amelyek a városnál előfordulnak, tisztán a magyar ipar termékekkel fogja fedezni. Ezen határozatát hasonló szel-

lemű határozathozatal végett ma megküldötte Nagyvár törvényhatóságának, amely hiszlik, hogy nem fog ridegen elzárkózni az elől s könnyen teljesítheti hazafias kívánság elöl.

Beiratások a pinócér-szakiskolába. Polihvá a vendégülközök, kavicsokhoz, forcsárosokhoz és a pinócér karhoz! Hosszas küzdelmek és nagy áldozatok árán végre siker koronázta a törekvésünket! Egy iparágunk céljainak mindenben megfelelő pinócér-szakiskolát állítottunk fel! Országos törvényeink értelmében a szakiskola mely a kötelező iskolai utána minden vendégülköz-atanonnak (borfűnkés-sib-ésék) járnia kell, még azon esetben is, ha már munkaközpont el is volna látva.

Ennél fogva, de meg azt jól fel-fogott érdeklődésben is felhívjuk a t. szaktársainkat, hogy tanoncainkat a szakiskolába beiratni hazafias kötelességüknek tekintés. Ugyancsak felkérjük a pinócérkar igen t. tagjait, hogy az egyáltalán megnyitott tovább képző szakintézménybe teljes számban beiratkozzanak el ne mulasszák. Ezen intézményünk nemét és francia társalgás, német irás-írási fogalmazás és könyvvel adatnak elő, melyek közül egyes tárgyak is halgathatók. A gyakorlati előadásokon pedig a t. vendégülközök és pinócérkar legelőbbi tárgyak arra töre, hogy a tanításban szaktársaink irasnak segítségére fognak állani. Az önképzés nagy szögyen! annak elmulasztása bűn! Az előadások november 1-én a közp. polg. fiúiskola helyiségében (N. Piac-tele) venik kezdetűk. A beiratkozások október 22-étől 28-ig, d. u. 11—12-ig, d. u. 4—6-ig tartanak. Nagyvár, 1906. október hó Tisztelettel Szétt. Izsó, szakisk. igazgató, Stern Hermann felügy. biz. elnök.

*** A Zichy gróf esze.** Ma már világhíresség került Zichy gróf eszére. Meg van a nagy írma oka. A nemcs grófok csakugyan van esze. Semmi semlis elvalóság rajta meg nem esett. Eppen olyan, mint azelőtt, éppen olyan „szauzig”. Tudnivaló a nagy hősi onnás fakadt, hogy mikor Niedermann tanár benyújtotta szemléjét Zichy Jenő grófnak a hat hetes számadalmi apóiasért, a többszörösen milliómos fűr nem akarta fizetni s még most sem fizette ki. Elhagyott készlete és elterjesztette mártírrománján történetét, hogy a közvélemény figyelmét a szan-láról elterjese.

*** Megpofozott milliomos.** A most megtartott zombori térszerenke Pannovics Radivo gazdaság ukovári pályán is elment. Pannovics a térszerenke sok pénzt vesztett. A verseny után ma a legjobb banguliatlan kihajlatott a zombori állomásra és mivel az eső gyorsvonal még nem érkezett meg, a pályavárui vendégülköz tér és ott nagyhangon fiasított két német nyelven. A főpincér a legfellegelésebben kijelentette, hogy németül nem tud, legyen szives tehát magyarul beszélni. Pannovics erre durva szikázolásra fakadt és hatalmasan arat vágta a főpincért. Azonban a főpincér sem volt rest és a magyarulól nábotok szemianuk állítása szerint úgy vágta ponton, hogy megzúdított. Természetesen az incidensnek számos nézője akadt, akik minnyájban melegekedéssel tarták a magyargyűlötlő alak erőyes melegekedését.

*** Bihar-malató.** Az orleumot kedvelés közönség jelszót a sző szőre értelmében véve teljesen létező má-sor mutatkozott be a Bihar-malatóban. Nem kiméve köleséget, oly atrakciókál lepet meg hennököt Breyer igazgató, szanyiben ritkán van részünk. The Roberts zenebolcsók és itrogató-művészek fenestikus tapon asztalk napnap után. Dolly malató (nak és tanc-ketűse páratlan. Sok tapost kap Kilmánczy Gizella avilkozó táncosnő, Gyurkovics Adolf grotesk komikus, Hjalmar Erik, az ügyes Fedák utánzóntó Gómmel látuk a színpadon, Gárdonyi, Székely, Faragó a régi volt. Az előadás végén egy új zaidő tragikumunk inegy: A vén legedű (Joki Geiger) címen.

SZINJÁTÉK.

Heti műsor.

Szombat: Kis székely.
Vasárnap: delűtan Dorrit kisasszony, este Vig ócegy.

KÖZGAZDASÁG.

Nagyváradi gabona-piacs.

Buza	13.60—13.80
Rozs	10.40—10.60
Zab	11.80—12.20
Uj áru	11.80—11.40
Uj Tengeri	8. ——— 8.20
Ó tengeri	—

LEGUJABB.

Nagybtrány a függetlenségi pártban.

Budapest, október 19. Ma delűtan 6 órakor a függetlenségi párt ülést tartott, amikor az iparfejlesztési törvényjavaslat kérdését beszéltek meg. Éleik vita lejtődött ki a kérdés tárgyalásakor, neveziesen B a t t h y á n y Tivadar szóvalte, hogy a kereskedelmi miniszterülomban nem a magánvállalatok! részeseitik előnyben, hanem bankokat részeseitene horribilis szubvencióban. Több konkrét példával igazolja állításait így például felhozta, hogy a hincsi Lázarus hajógyár építésénél két magánvállalkozó is pályázott, de azokat a bankokhoz utasították. P o l ó n y i azt mondja, hogy ő neki is van több hasonló esetről tudomása. S z t e r é n y i államtörvény igazatlan tiltakozott ez ellen a meggyanúsítás ellen s ezt személyes hajszánkat tekint elene és K o s s u t h el-len. Tagadja, mintha magánvállalkozót bankhoz utasítottak volna.

Óriási zaj és írma kiáltás tört ki Sztérény szavaira és sürűn volt halható, abucg Kossuth, abucg Sztérény kiáltás.

A függetlenségi pártban ebből az esetről kifolyólag úgy az elégtelenség és a közel jövőben számos kiváltás várható.

STERN JAKAB első nagyváradi villanyerőre berendezett Nagyvárad, Kert-utca 1. szám

Tisztelettel értesitem a t. közönséget, hogy évek óta fenálló jöbőnevű bögös és vízvezeték üzletem bővítettem ki és gázizzófény

réz- és harangöntődével

Jókarban tartást a legolcsóbban elvállalok. Egyben felhívom a t. közönség figyelmét saját találmányu, engedélyezett **Acetylén**

üzletemre bögös és vízvezeték üzletemre bővítettem ki és gázizzófény

fejlesztő gépeimre és értesitem, hogy egész berendezéseket csillárok szállításával Tisztelettel:

STERN JAKAB
Nagyvárad, Kert-utca 1. sz.

15-20

Apró hirdetések.

Aki mint könyvelő, seprő, munkás vagy bármely más minőségben állást keres

Aki házat, földet, szőlőt, szorgort, lemlémet, bútorot vagy lohintát el akar adni, vagy igényeltet venni

Aki tanító, nevelőt vagy nevelőt, bonnet vagy nyelvmestert keres

Aki kereskedelmi cikkeire, ipari terméknyire vevőket keres

Aki ismereteket akar kötni

Aki előnyös üzleti összeköttetéseket akar kötni

Aki hálast érte akar venni vagy ki akar adni

Aki olcsó pénzügyesítést akar felvenni

Aki kártyát akar venni vagy eladni (mó sátni vagy fűzhez nem)

biztos eredményt ér el, ha az

„E L O R E”

apró hirdetési rovatát igénybe veszi.

Keresel kockázlat és biztos sikert ér el **Próbálja meg!** mert ha csak egy kicsit rágod arra, hogy **miért is van hirdetési válfaja.**

Minden szó egyszerű leírataza csak négy fillér.

Szegényeknek és ártandóknak ingyen.

Kökusz-zsír 5 kilós postacsomag 8 K 70, Kicsinyben legutámbanban! 100 viráti, füstölő kuszák, **halkosernyek**, hánikenyér, fűszer árak.

Külföldön főtt pálinka, szertai borok, csemege szőlő, Gyomorbajocskók karátálapható: **STERN SOMA-nál, Nagyvárad, Nagypiac-tér.** 101

Csak rövid ideig

butor-elárultás

rendkívül olcsó árban,

a Fekete-Sas épületében. Kossuth Lajos-u.

Csak november 1-ig.

Hordár bármilyen munkát elvállal.
Cím: Szöllösy József, Kuriaudor-ház.

Hőzmesztari, cipőri, órári, porári, vagy bármely magánéleti állást keres közérdeke ember. Cím a kiadóban.

Dr. POLITZER JAKAB
sanatoriuma és vizgyógyintézete Nagyváradon Szilágyi Deszö-u. 7.

Bejáró és bennlakó betegek **egész éven át nyitva.** Kétféle gyógyeredmények.

Alkandó orvosi felügyelet. Olcsó árak. Pénzügyesítési (hátas és ellátás) és 4-7 koronás. — Prospékttussal és felvilágosítással szolgál.

Dr. POLITZER JAKAB,
az intézet tulajdonosa és vezetője.

Gyors és pontos kiszolgálás!

GROSZ ADOLF
minta cipő-üzlete
NAGYVÁRAD,
Fő-utca, Bazár-épület. Telefon 571.

Van szerencsém a n. e. közönség szives tudomására hozni, hogy üzletemet tetemesen megnyújtottam. Raktáron tartok mindent!

férfi női és gyermekcipőket ugyazinté mérték utáni rendelések 48 óra alatt elkészíttetnek, **fűzős és fűzőcszöny lábakra** különös gond fordítattik javítások elfogadtatnak.

Tisztelettel **GROSZ ADOLF** cipész-mester.

Városi és vidéki telefon 571.

Butorraktár és kárpitos üzlet!

Tisztelettel k. tudomására hozom a nagyérdemű közönségnek, hogy üzletemet **Telék-u. 24. sz. alál helyszentem** s a mai korak megköveteli, tegyainosabb nézetem stílus butoraktár rendeztem be

Raktáron tartok **ebédő, hátfőzobba berendezéseket** és szalonn garnitúrákat és minden a szakmába való munkát nálam

legolcsóbb árban szerezhetők be, hogy már egészé Biharmegye **PELLEY** butoraktárról beszél. Ugyazinté minden eszteregály munkát saját műhelyemben készítek és raktáron tartok.

Teljes tisztelettel

PELLEY SÁNDOR,

butoraktáros.

Pénz!

Olcsó tőketerlesztéses kölcsönöket 10-75 évre folyósít, ugyazinté régi, drágább kamattal kölcsönöket kisorsol (conventuál) a lehető legrovidebb idő alatt,

hézék, szőlők, földbirtokok

űők árban való **adás-vételét** vagy **bérelését** a legskeresőbb eredménnyel közzvetít.

Földbirtokok parcellázását saját költségén elvállalja és finanszírozza

Faludi Ignác,

volt takarékpénztári tükár bankbizomány- és ingatlanforgalmi irodája Nagyvárad, Mészáros-utca 2. sz.

VERŐ EDE
könyvnyomdája és papirkereskedése
NAGYVÁRAD, Kossuth-utca 12.
Telefon szám 624.

Modern iroda berendezések raktára.

NYOMTATVÁNYOK izlésesen készíttetnek.

Apró hirdetések felvételnek

Ugyazinté: Nagyteleki-u. Weintraub Mór; Szt.-László-téren; Berkes Mór, Kolozsvári-utcán; Huzsar Adolf fiók kiadóhivatalokban, ahol lapunk egyes számai is állandóan kaphatók:

Első nagyváradi cipő- és csizmagyártó

Moskovits Farkas és Társa.

Ajánlja elsőrendű kézimunka **cipő- és csizma** készítményeit.

Nagyvárad, Kossuth-u. 4. (volt rendőrség.)

TELEFON az egész megyére 626.

Első Biharmegyei és Nagyvárad

műbútorgyár

Ajánlom a leggyorsabbított a legmodernebb kivitelű **sziájgyőrem** **lan készült szalon, ebédő, háló, kávéházi és szaloidai berendezéseket** a legszínesebb gyári árak mellett.

Fűzők, kötségek kivételre díjmentesen.

11-100 Raktár és iroda: 29 Nagypiac-tér. Holdas templom mellett.

Telepek: Kolozsvári-utca 39 és Kossuth-utca 2

Bücher Tarkton butorgyáros.

Hirdetmény.

Biharmegyei Takarékpénztár zálogcsejtálya e hó 24-én **árverést tart,** Felkértek a zálogcsejt birtokosok a tárgyaik rendezésére. **Biharmegyei Takarékpénztár.**

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

értesíti a n. érde. **izzólámpa körtéket** tart raktáron 3, legfeljebb közönséget, hogy **izzólámpa** 3-4 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb árban kaphatók. — **A szima izzólámpa ára darabonként 72 fillér,** homályos (mat), szines fényképzó-lámpák és mindenemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kaptál áron kerülnek eladásra. Ugyazinté kaphatók **ernak-lámpák** és **osmium-lámpák** gyertyánként 1.5 watt fogyasztással.

Csillárok és villamos motorok eredeti gyári árak mellett kapható.

A villamos mű igazgatósága elvállalja **villamos világítási** és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, iviámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába való munkálatokat a legolcsóbb árak mellett. **Nagyobb megrendeléseknél megfellelő engedély. — Kötségtétel ingyen.**